

Dostavljeno:

2. OkA	1. prim.
Armijskoj grupi »Srbija«	2. prim.
O. Qu	3. prim.
Ic	4. prim.
Vazd. kdi Jugoistoka	5. prim.
Flivo	6. prim.
NafU	7. u
Ha	8. >>
KTB	9. M
Ia (koncept)	10. j)

BR. 154

NAREĐENJE KOMANDE 2. OKLOPNE ARMIJE OD 14. OKTOBRA 1944. KOMANDANTU SREMA ZA EVAKUACIJU FOLKSDOJCERA, PRIVREDNIH DOBARA I CELOKUPNOG ŽETVENOG PRINOSA¹

STROGO POVERLJIVO

A. H. Qu., 14. 10. 44.

16 primeraka

13. primerak

Koncept

Komanda 2. oklopne armije

O. Qu. (IVa) Qu. 2, str, pov. br. 00110/44

***Pred.:* Mere rasterećenja i evakuacije na području k-ta Srema.
Veza: K-da 2. OkA, O. Qu (IVa) Qu. 2. str. pov. br. 00106/44 od 14. 10. 44.²**

Komandantu Srema

Gore pomenutim naređenjem naređene su opsežne mere evakuacije i spasavanja u istočnom Sremu istočno od linije: ušće Drine — Erdevik — Ilok. Za rukovođenje i sprovođenje

¹ Snimak originala (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-313, r. 212, s. 7475625—6.

² To [je naređenje K-de 2. OkA za rekviziciju stoke i prikupljanje žetve u Sremu i Bačkoj istočno od linije: ušće Drine — Erdevik — Ilok — Kula i za evakuaciju folksdojčera. Pored speaijalnog komandnog mesta u Rumi, formirano je i sedam drugih pomoćnih organa (AVII, NAV-T-313, r. 200, s. 1696—1700).

ovih mera formirano je specijalno komandno mesto u Rumi. Za ostalo tam. komandno područje zapadno od spomenute linije naređuje se sledeće:

- 1.) K-t Srema treba što je moguće većom brzinom da sprovede transportovanje folksdojčera iz rejona južno od linije Vukovar — Vinkovci — Vrpolje (mesta uklj.) do Save (II evakuaciona zona nem. narodnosne grupe u Hrvatskoj), a shodno tački 5 gore pomenutog naređenja, jer je evakuacija folksdojčera žena, dece i nemoćnih iz ove zone naređena 13. 10. 44. Ukoliko bude naređena evakuacija iz rejona severno od spomenute linije do Drave (III evakuaciona zona nem. narodnosne grupe), za ovaj rejon važi ista direktiva.
- 2.) K-t Srema treba da, po mogućstvu, istovremeno sa evakuacijom, odn. povlačenjem stanovništva, sakupi svu stoku i živinu, kao i sve konje, ukoliko stanovnici nisu iste povelili sobom, shod, tački 6 gore navedenog naređenja.
- 3.) Dalje, za evakuaciju treba sva voj. i privredna dobra, koja podležu evakuaciji, iz ostalog tam. komandnog područja tako pripremiti da bi se evakuacija mogla izvršiti u što kraćem roku. Treba početi sa evakuacijom nepotrebnih vojnih dobara I stepena hitnosti kao i poljoprivrednih mašina, koje su ostavili evakuisani stanovnici, u Rajh, na područje za prikupljanje koje je predviđeno za armiju. Odgovarajuće prijave za transportovanje treba hitno podneti K-di 2. OkA (O. Qu) Qu 2.—
- 4.) Pored ovih mera, treba celokupni žetveni prinos na komandnom području, shodno tački 9 gore spomenutog naređenja, prikupiti. U prilogu dostavlja se spisak sa naznačenom količinom stoke i žitarica, koja se još nalazi u pojedinim mestima.
- 5.) Sve voj. int.[ernirce] i rat. zarob.[ljenike] koji se nalaze na komandnom području, ukoliko privremeno nisu neopходni trupi za hitne vojne potrebe, treba odmah prebaciti u odeljak 161. prolaznog zarobljeničkog logora³ u Vinkovcima radi transportovanja u Rajh.
- 6.) Mere predviđene u tač. 1—5 treba primeniti i na deo II evakuacione zone nem. narodnosne grupe koja se nalazi na komandnom području IX vafen SS-brd. korpusa. Ukoliko se ukaže potreba za pomoć od strane IX vafen-SS-brd.

³ U originalu je upotrebijena skraćenica: Dulag (Durchgangslager — prolazni zarobljenički logor).

korpusa,⁴ treba to neposredno regulisati sa K-dom IX SS-brd. korpusa. Narediće se K-di IX SS-brd. korpusa da na svom komandnom području pruži potrebnu pomoć i da k-tu Srema neizostavno dostavi preglede o svim, na njegovom komandnom području, nalazećim dobrima koja podležu evakuaciji i prikupljanju. Odgovoran za celokupnu teritoriju ipak ostaje k-t Srema.—

- 7.) Za sprovođenje svih naređenih mera merodavne su odgovarajuće odredbe gore pomenutog naređenja. Rukovodilac tam. komandnog mesta za evakuaciju ima od sada nadležnosti shod. A II naređenja K-de 2. OkA., O. Qu/Qu 2, str. pov. br. 03207/44. od 12. 5. 44.⁵
- 8.) Naređeno dostavljanje izveštaja prema tački 15 gore navedenog naređenja važi i za napred navedene mere.
- 9.) Skreće se pažnja na obavezu čuvanja tajnosti shod, tački 16 gore navedenog naređenja.

Za Komandu Oklopne armije
komandant pozadine

6

Prepis dostavljen:

K-di 69. AK	2. primerak
K-di IX SS-brd. k.	3.
Div. »Bether» ⁷	4. „
Nem. op. gen. u Hrvatskoj	5. „
P. K. Osijek ⁸	6.

⁴ Taj korpus (odnosno štab korpusa), formiran je u leto 1944. na području Hrvatske radi kontrole dalatnosti novoformiranih SS-jedinica na Jugoistoku. Kasnije, u jesen 1944, prebačen je u Madarsku, gde je bio odgovoran za odbranu Budimpešte 1944/1945. godine (vidi *Order of Battle of the German Army*, str. 335).

⁵ Redakcija ne raspolaže tim dokumentom.

⁶ Nečitak paraf.

⁷ Böttcher. Ta divizija je privremeno formirana, u Sremu, početkom oktobra 1944. godine. U njenom sastavu su se tada nalazile četiri borbene grupe: »Cimerman« (»Zimmermann«), »Lindenblat« (»Lindenblatt«), »Öirngibel« (Zirngiebel) i »Zalevsiki« (»Zalewski«) obrazovane od jedinica za uzbuđu (alarm-jedinice), delova 118. lovačke i 264. pešadijske divizije i policijskih jedinica. Divizija je dejstvovala u Sramu i prestala je da postoji 2. novembra kada je njen odbrambeni odsek preuzela 118. lovačka divizija (vidi dok. br. 153, AVII, NAV-T-315, r. 1300, s. 941—3, 944—6, 961—3 i 966—8; zapovesti Štaba divizije od 23, 24, 26. i 27. oktobra 1944. godine; NAV-T-311, r. 191, s. 200—277; ratni dnevnik k-ta Jugoistoka od 9. oktobra do 3. novembra 1944. godine).

⁸ Komanda mesta Osijek (Platzkommandantur Bsseg).

Opun. R. F. SS za Hrv. ⁹	7. „	
Ia/Id	8. „	
Ic	9. „	
IVa	10. „	
Bv. T. O.	11. „	
Qu. 1	12. „	
Qu. 2 (konc.)	13. „	
rezerva	14. i 15. „	
O. Qu. KTB	16. „	14. prim 68. AK 4. 11. 44. ^{ic}

BR. 155

NAREĐENJE KOMANDE GRUPE ARMIIJA »E« OD 16. OKTOBRA 1944. KOMANDI 21. BRDSKOG ARMIJSKOG KORPUSA ZA DRŽANJE OTVORENOM KOMUNIKACIJE SKADAR — PODGORICA — NIKŠIĆ RADI NJENOG ODLUCUJUĆEG ZNAČAJA ZA POVLAČENJE KORPUSA PREKO TREBINJA ZA MOSTAR¹

STROGO POVERLJIVO

KR

5 prim. Pril. 165

3. prim.

Telegram

K-di XXI brd. AK

Ovdašnje naređenje Ia, str. pov. br. 0263 od 13. 10. 44² ukida se za XXI brd. AK. Put Skadar — Podgorica — Nikšić treba držati otvorenim. K-da 21. brd. AK treba da ima na umu da će u toku daljih pokreta u cilju povlačenja put Podgorica — Nikšić — Trebinje — Mostar, kao put maršovanja, biti od odlučujućeg značaja za sve snage XXI brd. AK, a osim toga i za snage koje se povlače iz južne Grčke.³ Naročiti zna-

⁹ Beauftragter Reichsführer SS für Kroatien (Opunomoćenik rajhs firera SS za Hrvatsku).

¹⁰ Dopisano rukom.

¹ Snimak overenog telegrama (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-311, r. 183, s. 573. Telegram je na više mesta ispravljen; u gornijem delu originala (pri vrhu) dopisano je rutom nekoliko nečifkliih prdbeleški i parafa.

² Redakcija ne raspolaže tim dokumentom.

³ Tu komunikaciju (Podgorica — Nikšić — Trebinje) Nemci nisu uspeli da održe otvorenom usled dejstava 2. korpusa NOVJ, pa su bili primorani da se probijaju pravcem Podgorica — Kolašin — Mojkovac — Višegrad (vidi dok. br. 175; tom IV, knj. 30, dok. br. 32).